

Sundhedsstyrelsens rådgivning til Region Nordjylland vedrørende integration og ligestilling af psykiatri og somatik

Integrationen af psykiatri og somatik vurderes at udgøre en væsentlig ændring i regionernes planlægning af sundhedsområdet. Sundhedsstyrelsen har, jf. rådgivningsforpligtelsen beskrevet i sundhedslovens § 206, anmodet regionerne om at indhente styrelsens rådgivning forud for endelig politisk godkendelse af planerne.

Da regionerne har planlagt processer, som stiler mod at færdiggøre planerne og få dem politisk godkendt omkring sommerferien 2025, har Sundhedsstyrelsens rådgivningsproces bestået af et virtuelt møde med regionerne efterfulgt af en skriftlig rådgivning, som hermed fremsendes. Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at Region Nordjylland allerede har vedtaget en regional plan for integration af psykiatri og somatik, og nærværende rådgivning ydes således for Region Nordjyllands vedkommende efter den politiske proces. Mødet med Region Nordjylland blev afholdt den 10. juni 2025, hvor rapporten *Ligestilling og integration af psykiatri og somatik i Region Nordjylland* blev drøftet.

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning taget udgangspunkt i sundhedsloven, inklusive sundhedslovens § 2 omkring lighed i adgang til sundhedsydelser, høj kvalitet i behandling, sammenhæng mellem ydelser, valgfrihed og let adgang til information. Herudover har Sundhedsstyrelsen taget udgangspunkt i den politiske aftale om Sundhedsreform 2024 og intentionerne i denne samt aftalen om ligestilling og integration af psykiatri og somatik mellem regeringen og Danske Regioner fra marts 2025.

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning lagt vægt på følgende overordnede hensyn:

- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter integration af psykiatri og somatik på og imellem relevante ledelsesniveauer, herunder fremmer, at der er viden om de særlige vilkår, der er til stede i psykiatrien.
- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter sundhedsreformens intentioner om omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen.
- Hvilke overvejelser regionen har gjort sig om hvordan nuværende plan for integration af psykiatri og somatik hænger sammen med de kommende sundhedsråd.

Nedenfor beskrives først de elementer i planen og de yderligere informationer, som blev drøftet på mødet, og som Sundhedsstyrelsen har taget udgangspunkt i. Efterfølgende fremgår Sundhedsstyrelsens rådgivning.

Region Nordjyllands plan for integration af psykiatri og somatik

Integration og ligestilling af psykiatri og somatik

I rapporten foreslås to modeller for integration af psykiatri og somatik:

I model 1 integreres Psykiatrien inkl. de kliniske psykiatriske afdelinger, som i dag ligger matrikelmæssigt i Vendsyssel med Aalborg Universitetshospital. De nuværende kliniske psykiatriske afdelinger i Psykiatrien forankres i et nyt vicedirektørområde for psykiatri på Aalborg Universitetshospital. Vicedirektørområdet for psykiatri skal ledes af en vicedirektør for Psykiatri, som refererer til hospitalsdirektøren på Aalborg Universitetshospital. Vicedirektøren deltager i udvidet hospitalsledelse på Aalborg Universitetshospital og fungerer som kontaktdirektør for de kliniske psykiatriske afdelinger. I modellen skelnes mellem hhv. model 1.a og model 1.b. Model 1.a medfører en udvidelse af Hospitalsledelsen på Aalborg Universitetshospital med én ekstra direktør sammenlignet med i dag, mens model 1.b er uden udvidelse af hospitalsledelsen på Aalborg Universitetshospital.

I model 2 beskrives en organisatorisk opdeling af Psykiatrien med henblik på integration af dele af Psykiatrien med Aalborg Universitetshospital og dele af Psykiatrien med Regionshospitalet Nordjylland. I denne model integreres Almenpsykiatrisk Afdeling Nords enheder i Brønderslev, Hjørring og Frederikshavn på Regionshospitalet Nordjylland. Øvrige afdelinger i Psykiatrien integreres i Aalborg Universitetshospital.

For at sikre den faglige bæredygtighed og robusthed af de specialiserede indsatser i retspsykiatrien, børne- og ungepsykiatrien og ældrepsykiatrien fastholdes de tre afdelinger i begge modeller som selvstændige afdelinger med regionsdækkende funktioner på tværs af optageområder og på tværs af de nye sundhedsråd.

Region Nordjylland har oplyst, at **model 1.a.** er blevet vedtaget af Regionsrådet (som anbefalet af administrationen og forretningsudvalget) i april 2025. Mødet den 10. juni tog derfor primært udgangspunkt i denne model, og der er ligeledes taget udgangspunkt i denne i nedenstående rådgivning.

Voksenområdet

Almenpsykiatrisk Afdeling, Nord og Ældrepsykiatrisk Afdeling (som er regionsdækkende) er begge lokaliseret i Brønderslev, som er hovedsæde for den nordlige del af Psykiatrien.

Hospitalet er et regionshospital, som har afdelinger i Thisted og Frederikshavn og satellitfunktioner i Hjørring, Brønderslev og på Nykøbing Mors.

Almenpsykiatrisk Afdeling, Syd, Retspsykiatrisk Afdeling (som er regionsdækkende) og Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (som også er regionsdækkende) er placeret i Aalborg. Der er satellitfunktioner i Aars og Hobro.

Der er i Psykiatrien udelukkende én regionsdækkende skadestue/akutmodtagelse, som ligger i Aalborg.

Der eksisterer i dag en række samarbejdsflader mellem somatik og psykiatri i Region Nordjylland, som understøtter sammenhængende indsatser og samarbejde omkring patienter med både somatisk og psykisk sygdom.

Med den vedtagne model ændres der ikke i placeringen af ovenstående afdelinger, og Den ledelsesmæssige forankring bliver vicedirektørområdet for psykiatri på Aalborg Universitetshospital.

Retspsykiatri

Retspsykiatri og ældrepsykiatri udgør centrale og selvstændige fagområder under det voksenpsykiatriske speciale, hvorfor der er oprettet selvstændige afdelinger for områderne.

Retspsykiatrisk Afdeling (regionsdækkende) er i dag placeret i Aalborg. Ældrepsykiatrisk Afdeling (regionsdækkende) er lokaliseret i Brønderslev.

Den ledelsesmæssige forankring vil som med de andre kliniske afdelinger fremover være vicedirektørområdet for psykiatri på Aalborg Universitetshospital.

Børne- og ungeområdet

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling (som er regionsdækkende) er i dag placeret i Aalborg. Der sker ikke ændringer som følge af denne plan, idet børne- og ungdomspsykiatrien fortsat vil være regionsdækkende. Den ledelsesmæssige forankring vil være vicedirektørområdet for psykiatri.

Øvrige funktioner og administrativ understøttelse

Psykiatriens administration er i dag med få undtagelser samlet centralt i Psykiatriens Stab med reference til Psykiatrilæden. Forskningsenheder, tværgående funktioner, stab og teknisk afdeling i Psykiatrien vil som udgangspunkt også blive integreret i Aalborg Universitetshospital i planen for integration af psykiatri og somatik, men placeringen skal afklares nærmere i den videre proces, herunder hvilke funktioner, som skal ligge i vicedirektørområdet for psykiatri, hvilke der skal forankres på hospitalsniveau, samt hvilke der evt. skal forankres på koncernniveau.

Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Planen forholder sig ikke til integrationens betydning for samarbejdet med det primære sundhedsvæsen, og således beskrives omstillingen til og styrkelsen af det nære sundhedsvæsen i relation til integration af psykiatri og somatik ikke yderligere, ligesom der ikke er en beskrivelse af praksissektorens rolle, inklusive speciallægepraksis og psykologpraksis.

Sammenhæng til fremtidige sundhedsråd

Vicedirektøren for psykiatri tildeles i den vedtagne model for integration en tværgående opgaveportefølje, der skal øge kvaliteten af sundhedsvæsenets samlede tilbud overfor borgere med psykisk sygdom. Der vil i modellen skulle ske en nærmere formalisering af samarbejdet med Regionshospital Nordjylland i forhold til patienter med både fysisk og psykisk sygdom i Sundhedsråd Vendsyssel's optageområde for at understøtte, at patienter fra kommunerne i begge sundhedsråd oplever samme sammenhængende indsats. Der kan i denne forbindelse fx bygges videre på nogle af de formaliserede rammer og samarbejdsaftaler, som de to hospitaler i dag har i forhold til samarbejdet om regionsfunktioner på det somatiske område og/eller nuværende satellitfunktioner. Der vil desuden skulle findes løsninger, der tilgodeser og bygger videre på psykiatriens tilstedeværelse i hele regionen fx gennem telekonsultation, mand på stedet, udgående funktioner, tværfagligt udgående team (TUT), mv.

Sammenhæng til 10-årsplanen for psykiatri

Ansvar for kvalitetsudvikling, implementering af nye midler og tiltag under 10-års planen for psykiatrien, samt den tværregionale kvalitetsindsats i psykiatrien forankres i hospitalsledelsen på Aalborg Universitetshospital, der i samarbejde med regionens sundhedsplanlægning på koncernniveau sikrer implementering, progression og målopfølgning.

Sundhedsstyrelsens samlede vurdering:

Regionens begrundelse for den valgte model er, at der er lagt vægt på at sikre organisatorisk robusthed og ledelseskraft ift. implementering, udvikling, rekruttering og tværregional koordinering. Sundhedsstyrelsen tager til efterretning, at Region Nordjylland har valgt at integrere psykiatri og somatik ledelsesmæssigt ved at integrere det med Aalborg Universitetshospital, herunder etablere et vicedirektørområde for psykiatri. Samtidig har Sundhedsstyrelsen en opmærksomhed på, om integrationen mellem psykiatri og somatik vil komme til at ske langsomt mere på Regionshospital Nordjylland. Sundhedsstyrelsen vil derfor anbefale regionen i den videre konkretisering af planen at få beskrevet, både hvordan der sikres psykiatrifaglig rådgivning til de øvrige direktioner, og hvordan det sikres, at der er almenpsykiatriske kompetencer tilgængelige på Regionshospital Nordjylland til at varetage den kliniske integration lokalt.

Sundhedsstyrelsen bemærker derudover med glæde, at regionen samtidig med reformarbejdet fortsat har fokus på de igangværende og kommende initiativer i psykiatrien, herunder særligt implementering af 10-årsplanen, og vil anbefale at det beskrives nærmere, hvordan der sikres et fortsat stærkt fokus på forebyggelse og nedbringelse af tvang på tværs af sundhedsråd.

Hertil anbefales det, at regionen ligeledes arbejder videre med konkretisering af planen på følgende to områder:

1. Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri
2. Beskrivelse af omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Ad. 1 Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri

Sundhedsstyrelsen anerkender vigtigheden af at sikre en robust børne- og ungdomspsykiatri, og at det derfor kan være hensigtsmæssigt at bevare børne- og ungdomspsykiatrien under én direktion. Samtidig er der også på børne- og ungeområdet behov for at integrere og ligestille den somatiske og psykiatriske indsats, hvilket vanskeliggøres, når pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri ikke er samlokaliseret. For at patienterne skal opleve effekten af integrationen og sundhedsreformens intention om omstilling og styrkelse af det primære sundhedsvæsen, anbefaler Sundhedsstyrelsen, at sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri, samt samarbejdet lokalt mellem den regionale indsats og indsatsen i det primære sundhedsvæsen, herunder kommunerne, beskrives mere detaljeret i en konkretisering af planen. Herunder er det væsentligt at det beskrives, hvordan sammenhængen understøttes ledelsesmæssigt samt hvordan børne- og ungdomspsykiatrien gøres tilgængelig i begge sundhedsråd i regionen.

Ad. 2 Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Sundhedsstyrelsen bemærker, at regionens plan primært har fokus på at beskrive den organisatoriske integration og ligestilling af somatik og psykiatri på regionens sygehuse. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at regionen i den videre konkretisering af planen bør uddybe med en beskrivelse af, hvordan samarbejdet med praksissektoren, herunder også praktiserende

speciallæger og psykologer planlægges. Herunder bør det konkretiseres, hvordan sygehusenes udadvendte rolle og samarbejde med kommunerne og almen praksis kan styrkes.

For at realisere sundhedsreformens intention om, at mere skal foregå i det primære sundhedsvæsen, og der skal være geografisk lighed, er det således væsentligt, at planen i den videre konkretisering også forholder sig til mulighederne for, at sygehusene generelt kan stille sig til rådighed for primærsektoren, samt evt. også flytte nogle sundhedsydelser fra sygehusene til det nære sundhedsvæsen, herunder til speciallægepraksis og psykologpraksis.

Sundhedsstyrelsen stiller sig til rådighed, hvis der er spørgsmål til ovenstående.

Med venlig hilsen

Agnethe Vale Nielsen

Enhedschef, Sygehuse og forløb